

Obsah

Úvodem	5
Autoři	13
I. ČÁST	
NEBEZPEČÍ RASISMU A ETNOCENTRISMU	
V MULTIKULTURNÍ SPOLEČNOSTI	
1. Etnopluralismus – multikulturalismus ve střetu utváření etnické a kulturní identity	16
<i>Michaela Strasser</i>	
1. Základní východiska	16
1.1. Pojmy a významy	16
1.2. Proces heterogenizace společenských vztahů	18
1.3. Globalizace	19
1.3.1. Univerzalizace a uniformizace	19
1.3.2. Globalizace a (g)lokalizace	19
1.3.3. Integrace a dezintegrace	20
1.4. Globalizace versus národní stát	20
2. Pokus o objasnění základních pojmů	22
2.1. Etnicita, etnická jednota, etnikum	22
2.1.1. Etnicita	22
2.1.2. Etnikum	23
2.2. Etnická identita	24
2.3. Etnocentrismus	25
2.4. Etnopluralismus	26
2.4.1. Původ	26
2.4.2. Odmítnutí biologizace?	26
2.4.3. Hodnotový pluralismus	28
3. Utváření etnické a kulturní identity jako produkt moderny	29
3.1. Konstrukce pospolitosti	29
3.1.1. Naturalistický přístup	29

3.1.2. Očista od naturalismu	31
3.2. Krize moderny	32
3.2.1. Polarizace	32
3.2.2. Heterogenizace	33
2. Modely multikulturality a otázka identity	
– problematické spojení	35
<i>Martin Paleček</i>	
1. Kultura	35
2. Identita	40
3. Multikulturalita	41
3. Ochrana menšin: mezi multikulturalismem a kulturním	
apartheidem	45
(Příklad jižního Tyrolska)	
<i>Thomas Kager</i>	
1. Nacionalismus a vznik národa	45
2. Multikulturalismus jako alternativa národního státu	47
3. Příklad jižního Tyrolska	51
3.1. Statut autonomie	53
3.2. Politický systém	54
4. Jak se z jiného stává cizinec?	58
<i>Silvia Augeneder</i>	
1. Pojem „cizinec“	58
2. Nenávist k cizincům: jak se stávají cizinci nepřáteli?	60
2.1. Faktory, které dnes zapříčiňují a ovlivňují nenávist	
k cizincům	62
2.1.1. Jak definují Rakušané cizince žijící v Rakousku?	63
2.1.2. Do jakých rozměrů může přerůst nenávist	
k cizincům?	64
2.1.3. Příčiny nenávisti k cizincům	67
2.2. Jak se odrazila nenávist k cizincům ve volebních	
postojích Rakušanů	69
2.2.1. Motivy, které vedly k volbě Rakouské strany	
svobodných	70

2.2.2. Sociální faktory voličů Rakouské strany svobodných	72
2.2.3. Perspektivy Rakouské strany svobodných	72
3. Výhledy do budoucna	73
Exkurs	75
<i>Michaela Židlická</i>	
Cizinci v antickém Římě	75
1. Princip personality	76
2. Cizinci a římské soudnictví	77
3. Kulturní atmosféra	78
4. Zrovnoprávnění svobodného obyvatelstva	79
Doporučená literatura k I. části:	81

II. ČÁST

RASISTICKÁ KONSTRUKCE SVĚTA

1. Co znamená rasismus?	84
<i>Tatiana Machalová</i>	
1. Významy rasismu	86
1.1. Podmínky rasistické konstrukce reality	87
1.2. „Vědecké“ učení o rase	90
1.3. Ideologie fašismu	92
1.4. Rasismus: nevědecké učení o rasách	94
1.5. Rasismus: nehumánní ideologie zdůvodňující praxi segregace a diskriminace	97
2. Mechanismy rasistické konstrukce reality	101
2.1. Biologizace společenských jevů (naturalistický přístup) a negativní hodnocení	101
2.2. Vyloučení a diskriminace	102
2.3. Elitářské zaujetí pozice	103
3. Základní principy antirasistického programu	105

2. Sociologická koncepce „rasy“	108
<i>Tomáš Kamín</i>	
1. Původní význam pojmu „rasa“	109
2. Sociologická koncepce „rasy“	110
2.1. „Rasa“ jako sociální konstrukt	112
2.2. Sociologie, studium „rasových“ vztahů a „ras“	113
2.3. Sociální důsledky „rasového“ třídění	114
3. Glorifikace „rasové“ identity	116
3.1. „Rasové“ determinanty osobnosti	117
3.2. „Míchání ras“ a „rasová čistota“	118
4. Věda v boji proti rasismu	119
4.1. Popírání existence „ras“	120
5. Užívání samotného pojmu „rasa“ v sociálních vědách	121
3. Institucionální rasismus a jeho příklady v České republice	124
<i>Laura Laubeová</i>	
1. Pojem institucionální rasismus	125
2. Pojetí rasismu a diskriminace v České republice	127
3. Zkušenosti z Velké Británie	129
3.1. Rasismus ve školství	133
4. Konkrétní příklady z České republiky	135
Doporučená literatura ke II. části	145

III. ČÁST

OCHRANA LIDSKÝCH PRÁV PŘED RASISMEM

1. Právní nástroje proti rasismu	148
<i>Miloš Večeřa</i>	
1. Právní vymezení základních pojmů	150
2. Právní nástroje proti rasismu	154
2.1. Oblast právní represe	155
2.2. Podpora nediskriminačního principu	156

2. Právo příslušníka minority vyjádřit, uchovat a rozvíjet vlastní totožnost	160
(Výklad podle Rámcové úmluvy o ochraně národnostních menšin)	
<i>Dalibor Jílek</i>	
1. Respekt, uchování a podpora kulturní rozmanitosti	160
2. Kultura v komplexu lidských práv	163
3. Právo být jiným	165
4. Právo svobodné volby	167
3. Problematika rasové diskriminace v rámci občanskoprávních vztahů podle rakouské dogmatiky	171
<i>Harald Christian Scheu</i>	
1. Transformace ÚRD do rakouského právního řádu	173
2. Subjektivní práva v souvislosti se zákazem rasové diskriminace	175
3. Problematika přímého horizontálního efektu („Drittwirkung“)	176
4. Generální klauzule v občanském právu	180
5. Povinnost uzavřít smlouvu	181
4. Práva národnostních menšin a interpretace práva v Polsku	185
<i>Marek Smolak</i>	
1. Změna přístupu k právu	188
2. Změna právní kultury	194
Doporučená literatura ke III. části:	199

IV. ČÁST

NACIONALISMUS: IDEOVÝ ZDROJ NOVÉ PRAVICE

1. Historická geneze teorie nacionalismu	202
<i>Günther Kreuzbauer</i>	
1. Periodizace	203

2. Vertikálně-emancipační nacionalismus	204
2.1. Předpoklady nacionalismu	205
2.2 Kdo nebo co je vlastně národem?	208
2.3 Nikdo jiný než třetí stav není národem!	209
3. Horizontálně-emancipační nacionalismus	211
3.1 Paradigma národa	212
3.1.1 Herderův pojem „národ“	213
3.1.2 Pojem národa v po-herderovském období	218
3.2 Vliv paradigmatu národa na nacionalismus	220
4. Horizontálně-konzervativní nacionalismus	223
5. Smíšený nacionalismus 20. století	225
2. Monokulturalismus: analýza některých idejí a projevů populismu a nové pravice v dnešní Evropě	227
<i>Patricia Chiantera-Stutte</i>	
1. Současné pravicové hnutí	227
2. Základní ideje nové pravice a populistického hnutí	229
3. Místo populistického hnutí a „nové pravice“ v politickém spektru	235
4. Základní východiska kritiky dnešního pravicového hnutí	240
3. Romové a nacistická rasová teorie	243
<i>Petr Lhotka</i>	
1. Osud protektorátních Romů	243
2. Teoretické předpoklady k pronásledování Romů	245
3. Nacistická definice pojmu „Cikán“	249
4. Zásady nacistické rasové politiky	251
5. Etapy nacistického pronásledování Romů	253
Doporučená literatura ke IV. části:	257